

Мазур І. В. Моя країна – Україна! (урок державності для учнів 6-го класу) / Теоретичні та практичні засади діяльності класного керівника 6-го класу. Науково-методична збірка. / упорядник О. І. Чешенко. – Одеса, 2014. – 552 с. – С. 218-229.

Ірина Володимирівна МАЗУР,

класний керівник 6 класу, вчитель української мови та літератури
Затоківської загальноосвітньої школи № 9 I-III ступенів
м. Білгорода-Дністровського Одеської області, спеціаліст вищої
кваліфікаційної категорії, вчитель-методист, член обласної творчої
групи класних керівників при Одеському обласному інституті
удосконалення вчителів, керівник обласного майстер-класу (2014)

Моя країна – Україна!

(урок державності для учнів 6-го класу)

Мета: виховувати любов і повагу до своєї Батьківщини – України, її народу, символів; сприяти формуванню ціннісного ставлення учнів до своєї Батьківщини, батьківщини, людей; поглиблювати знання про історію України, її державні символи; сприяти формуванню почуття глибокої поваги до славетних українців та гордості за свій народ; сприяти розвитку творчої особистості; розвивати українське мовлення учнів, культуру поведінки.

Форма проведення: бесіда, конкурси, інтерактивні вправи.

Обладнання: мультимедійні засоби, мультимедійні презентації, карта України, зображення герба, прапора; малюнки, кросворди.

ПЕРЕБІГ ВИХОВНОЇ ГОДИНИ

Активізація уваги учнів.

Тихо лунає запис пісні про Україну. Мультимедійна презентація по темі.

Вступне слово вчителя: Силою, волею, словом Народу України утвердилася на нашій рідній землі самостійна держава – Україна. Сьогодні в нас особлива зустріч, вона присвячена нашій рідній Матері – Україні. У слові «Україна» є щось святе. Земля рідна, батьківська хата, ріки сині, гаї зелені – споконвічний отчий край, Вітчизна. Все це вміщується в одному слові – «**УКРАЇНА**».

А наш улюблений Великий Українець **Т. Г. Шевченко** з любов'ю писав: «**Світе тихий, краю милий, моя Україно!**»

Мамина пісня, батькова хата, дідусева казка, бабусина вишивка, добре слово сусіда, чиста криниця, – все це **наша родовідна пам'ять**.

Наші символи, наша історія:

Учень: Одна Батьківщина –
І двох не буває.
Місця, де родилися,
Завжди святі,
Без рідної мови,
Без пісні, без мами
Немає, немає
Життя на землі.

Учень: Що таке Батьківщина?

За віконцем калина,
тиха казка бабусі,
ніжна пісня матусі,
дужі руки у тата,
під тополями хата,
під вербою криниця,
в чистім полі пшениця.

Робота над віршем.

У всіх людей одна святиня,
Куди не глянь, де не спитай,
Рідніша їм своя пустиня,
А ніж земний в чужині рай.
Їм красить все їх рідний край.
Нема без кореня рослини,
А нас, людей, без Батьківщини.

Звучить мелодія пісні «Україна». Слова і музика Т. Петриненка.

СТОРІНКАМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

1-а сторінка

«ПРО УКРАЇНУ МИ ЗНАЄМО ...»

1. Бліц – турнір

- Як називається країна, в якій ми живемо?
- Хто ми? Як зветься народ України?
- Назвіть столицю нашої держави.
- Скільки тобі років? Коли твій день народження?
- А чи може бути день народження у держави?

- Коли його святкують? Скільки років нашій країні?
- Україна – європейська держава, назвіть її сусідів.
- Один з легендарних засновників Києва (*Щек*).
- Знак великого князя Київського Володимира Святославовича і Герб незалежної України (*Тризуб*).
- Знаменитий парк в Умані (*Софіївка*).
- Грошова одиниця України (*гривня*).
- Ім'я видатного українського поета Шевченка (*Тарас*).
- Верховний головнокомандуючий українського козацтва (*Гетьман*).
- Народний співець (*кобзар*).
- Легендарний козацький острів (*Хортиця*).
- Народний театр в давнину (*вертеп*).
- Справжнє прізвисько Лесі Українки (*Косач*).
- Державний символ (*Прапор*).
- Український танок (*гопак*).
- Чим прикрашають голову українські дівчата (*вінок*).
- Автор першої в світі Конституції (*Орлик*).

2. Вправа: З'ясування поняття «незалежність»

- Продовжити речення «Незалежність – це _____».
Учні висловлюють свою думку.
- Доберіть синоніми до слова «**вільна**».
- Складання асоціативного куца: «**НЕЗАЛЕЖНІСТЬ**».
Учні складають асоціативний куц «НЕЗАЛЕЖНІСТЬ».

2-а сторінка

«ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ»

1. Розгадування кросвордів

Кросворд 1. «Національні символи України»

		П					
		Р					
		А					
		П					
		О					
		Р					

1. Національний символ України. Його дарують, ним обмінюються у Великодні свята (*писанка*).

2. Дерево – національний символ України. Оспіване у народних піснях, віршах, воно освячується у церкві перед Великоднем і зберігається у домішках як засіб від злих сил (*верба*).
3. Кущ – символ дівочої вроди, оспіваний в народних піснях (*калина*).
4. Поширене в Україні дерево, з яким в українських народних піснях порівнюють українських дівчат (*тополя*).
5. Чим прикрашають голову українки? (*вінок*).
6. Національний символ України, який матері дарують своїм дітям на щастя, на долю, виряджаючи в далеку дорогу (*рушник*).

Кросворд 2. «Національні символи України»

		Г						
		Е						
		Р						
		Б						

1. Державний символ України – урочиста пісня, яку виконують стоячи під час свят та урочистих подій (*гімн*).
2. Квітка віночка – символ нескореності, незалежності, непереможності (*деревій*).
3. Квітка віночка – символ ніжності (*ромашка*).
4. Збірка віршів Тараса Григоровича Шевченка («*Кобзар*»).

2. Державна символіка України:

- **Значення державної символіки України**
Учні розповідають підготовлену інформацію.
Мультимедійна презентація.
- **Поетична хвилинка про державну символіку України**
Учні читають вірші про державну символіку України.

3-я сторінка

«СЛАВЕТНІ УКРАЇНЦІ»

- **Чому кажуть, що найцінніший скарб держави – це люди?**
Учні висловлюють свою думку.
- **Кого із сучасників, відомих людей України ви знаєте?**
Учні називають відомих людей України.
- **Створення галереї імен видатних українців.**
Розгадування кросворда.

- У чужій сторонці не так світить (*сонце*).
- Козацькому роду нема (*переводу*).
- Людина без Вітчизни – як соловей (*без пісні*).

Висновки: Метод «Прес»

- **Чому Україна є незалежною, вільною державою?**
- « _____ тому, що _____ »;
- « _____, наприклад, _____ ».

Учні висловлюють свою думку, співають пісню «Добрий день, матусю - Україно!». Слова Н. Рубальської, музика М. Ведмедера.

5-а сторінка

«МОЯ БАТЬКІВЩИНА»

Учень: Одна Батьківщина, і двох не буває.
Місця, де родилися, – завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває,
Той долі не знає в житті.
У рідному краї і серце співає,
Лелеки здалека нам весну несуть,
У рідному краї і небо безкрає,
Потоки, потоки, мов струни течуть.
Тут кожна травинка і кожна билинка
Вигойдують мрії на тонких вітрах.
Під вікнами мальви, в саду – материнка,
Оспівані щедро в піснях.

Учень: Пам'ятаймо, чиї ми сини,
Коли будні на серці чи свято,
Знову бачиться із давнини
Україна – зажурена мати.
І зруйнована бачиться Січ,
Де мій пращур лежить серед поля,
А йому похилилась довіч,
Наша ньєчка, немов та тополя.

Класний керівник: Ми з вами маємо усі підстави пишатися тим, що наша Батьківщина мала славні періоди історії, справді легендарних героїв, мужньо переживала найважчі випробування і не скорилася. Ми можемо пишатися тим, що Україна ніколи не поневолювала інші народи, а лише захищала себе від ласих на чуже добро близьких та далеких сусідів.

У глибину століть сягає історія нашого народу. Україна виплекала Запорізьку Січ, славетну Києво-Могилянську Академію, виколисала велетнів сили і духу – таких як Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Іван Сірко, Григорій Сковорода, Устим Кармелюк, Юрій Дрогобич, Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Михайло Грушевський.

Цей перелік, можна продовжити й іменами наших сучасників, які примножують славу Батьківщини – красуні.

Козацька Україна, як і у колишні киево-руські часи, була прикладом Європі у *сфері інтелекту і духовності*. Згадаймо хоча б першу у світі **Конституцію гетьмана Пилипа Орлика** (1710 р.) і перше «національне» (українською мовою) Євангеліє (середина XVI ст.). Коли християнський світ ще молився латинською мовою, а Московія – старослов'янською, козацька Україна вже мала своє, так зване **Пересопницьке Євангеліє, Новий Завіт** рідною мовою. Сьогодні на Пересопницькому Євангеліє присягають Президенти сучасної України.

Учень: Ми українці від Тараса,
Мазепи й Сковороди...
Було сліз більше, ніж води.
Нас голодом не раз морили,
І в очі населяли страх.
Та наші мовчазні могили
Куди не глянь – по всіх світах....
Тут українські юнаки
За Україну полягли в страшну годину,
Тут розпинали не Христа
Тут розпинали Україну.
Так їх багато полягло
За честь, за волю, України,
Щоб вільно, радісно жилось
На цій землі онуку й сину.

Класний керівник: 24 серпня 1991 року Верховна Рада прийняла Акт проголошення незалежності України. А 1-го грудня того ж року Акт було підтверджено Всеукраїнським референдумом. Ці історичні кроки визначили волю українського народу, його право на самовизначення, передбачене Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами.

Учень: Святковий день – двадцять четверте серпня,
Так хочеться усмішок і пісень.
Віднині Україна незалежна.

Запам'ятайте, люди, світлий день!
Здійснилась давня заповітна мрія,
Бажання і надія поколінь.
Це почуття свободи серце гріє
І піднімає думи височінь.
Давайте ж станемо пліч-о-пліч, всі народи,
Щоб славу України відродить.
Щоб дружно жити, в радості і згоді,
Ми України сестри і брати.

Учень: Україна – одна з найбільших європейських держав, її площа – 603,7 тис. км². Із заходу на схід вона простягається на 1316 км, а з півночі на південь – на 839 км.

Під рідним небом жайворон співа,
Я радий знати тих пісень слова.
Я слухав, чув: співала та пташина
Одне святеє слово: Україна.
На ріднім полі шепчуть колоски.
Я радий знати тихі їх думки.
Я слухав, чув, як кожна колосина
Шептала тихо слово «Україна».

Учень: Населення України становить близько 46 мільйонів чоловік. Багато українців живуть в інших країнах світу.

У ріднім краю зелен-гай шумить.
Я знати радий, про що він мріє-снить.
Я слухав, чув, як кожна деревина
Шуміла ніжно слово «Україна».

Класний керівник: Кожна держава, маючи свою історію, має й свої історичні святині: герб, прапор, гімн. У статті 20-й Конституції України зазначено: «Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України».

Державний Прапор України символізує суверенітет. Синій і жовтий кольори стяга – означають чисте, мирне небо та пшеничне поле.

Державний Герб України символізує мир, творчу працю, спорідненість поколінь. Є близько 40 версій про походження тризуба. З деякими проектами нас познайомлять учні класу (*виступи-проекти учнів*).

Звучить Державний Гімн України.

Класний керівник: Слова національного гімну «Ще не вмерла Україна» написав в XIX столітті відомий український поет

Павло Чубинський. А слова на музику поклав видатний композитор Михайло Вербицький.

Учень: На білому світі є різні країни,
Де ріки, ліси і лани...
Та тільки одна на землі Україна,
А ми її доньки й сини.
Усюди є небо, і зорі скрізь сяють,
І квіти усюди ростуть..
Та тільки одну батьківщину
Ми маєм ... її Україною звать.

Класний керівник: Україна складається з різних регіонів: Буковина, Волинь, Полісся, Таврія, Донбас... Але найкраще, наймиліше те місце, де ми народилися і виростили. Діти приготували творчі роботи, в яких розповіли про свою маленьку **батьківщину**.

Учні знайомлять із своїми творчими роботами.

Класний керівник: Велика, священна і прекрасна любов до Батьківщини жила, живе і житиме в усіх чесних і щирих серцях. Людина має завжди пам'ятати, звідки вона родом, де її коріння, глибоко знати історію свого народу, його мову, культуру. Знання мови народу, серед якого живеш, – ознака культурної освіченої людини, знання рідної мови – священний обов'язок кожного.

У нас, українців, свої звичаї, традиції, символи.

Які символи, діти, ви знаєте?

Відповіді: калина, верба, лелече гніздо, криниця, вишитий рушник, сорочка вишита, писанка, віночок.

ІГРОВИЙ БЛОК

Гра «Славетні українці»

На аркуші паперу записані прізвища відомих українців.

Завдання: дописати їх рід діяльності. *Наприклад:*

◆ Т. Шевченко (<i>поет</i>),	◆ К. Білокур (<i>художниця</i>),
◆ В. Кличко (<i>боксер</i>),	◆ М. Приймаченко (<i>художниця</i>),
◆ М. Гоголь (<i>письменник</i>),	◆ В. Лобановський (<i>футбольний тренер</i>),
◆ С. Крушельницька (<i>співачка</i>),	◆ С. Бубка (<i>спортсмен</i>),
◆ С. Корольов (<i>конструктор</i>),	◆ М. Амосов (<i>лікар</i>) тощо.

Підводяться підсумки гри.

Гра «Най-най...»

Завдання: Зараз ми дізнаємось про *найнадзвичайніше, найбільше, найширше, найглибше*, про те – чим багатий наш рідний край.

Кожна правильна відповідь – 1 бал.

- Найбільше місто України (*Київ*).
- Найбільша річка України (*Дніпро*).
- Найглибше озеро (*Світязь на Волині*).
- Найбільше озеро (*Ялуг в Одеській області*).
- Найбільше море, що омиває Україну (*Чорне море*).
- Найвища гора (*Говерла в Карпатах*).
- Найстаріше дерево України (*1300-річний дуб у Рівненській області*).
- Найвище дерево України (*модрина заввишки 54 м в м. Рахові на Закарпатті*).
- Найбільша тварина (*зубр, маса якого перевищує 1 т, живе в Карпатах*).
- Чемпіони з боксу (*брати Кличко*).
- Чемпіон зі стрибків із жердиною (*С. Бубка*).
- Найбільший літак (*«Мрія», АН-255*)

Оголошення переможців.

Учень: Що то, діти, за країна –

Неба синього блакить,
На ланах у серпні жито
Стиглим золотом блищить?
У якій, скажіть, країні
Клімат лагідний, м'який?
Бог відводить буревії,
Негаразди всіх стихій?
Люди мудрі, працьовиті
У країні тій живуть.
На чуже не зазіхають
І свого не віддадуть.
У якій іще країні
Так земля родить охоча?
Наче пісня солов'їна –
Мова ніжна і співоча?
Гори є і полонини,
Є моря, річки, ліси...
Загалом, то є країна
Невимовної краси!
Гордо, голосно, дитино,
Ти назви ім'я країни,
У якій, хвалити Бога,
Народився і живеш.

Їй дочкою є чи сином
 І, коли ти підростеш,
 Будеш їй творити славу,
 Розбудовувать державу.
 Отже, зветься ця країна,
 Незалежна і єдина –
 Наша ненька – Україна!

Гра «Українці - патріоти»

Завдання: знайти і з'єднати частини прислів'їв, пояснити їхнє значення.

Земля там найкраща,	<i>там і рай.</i>
Де рідний край –	<i>на своєму корені росте.</i>
Кожна травичка	<i>і в жмені мила.</i>
Рідна земля	<i>як своя сторона.</i>
Людина без вітчизни,	<i>де вродився ти!</i>
Нема в світі кращої,	<i>як соловей без пісні.</i>

Підводяться підсумки гри.

Гра «Географічне лото»

Завдання: знайти відповідники. *Орієнтовні відповіді:*

Площа України	603,7 тис км ²
Столиця України	Київ
Найвища гора України	Говерла
Найбільше озеро України	Світязь
Найбільша річка України	Дніпро
Гори України	Карпати, Кримські
Моря України	Азовське, Чорне
Найбільший півострів України	Кримський
Найдавніше дерево в Україні	тис
Рослина – символ Карпат	едельвейс
Найбільший птах Європи, мешкає в Карпатах	чорний гриф
Звір – цар тваринного світу Карпат	бурий ведмідь

Оголошення переможців.

Підводяться підсумки ігрового блоку.

ПІДСУМОК УРОКУ ДЕРЖАВНОСТІ

Класний керівник: Діти, ви – майбутнє України. Будьте гідними своїх предків, любіть рідну землю так, як заповідав Великий Тарас, бережіть волю і незалежність України, поважайте свій народ і його мелодійну мову.

Шануйте себе і свою гідність.

Юначе! Хай буде для неї твій сміх,
І сльози, і все до загину...
Не можна любити народів других,
Коли ти не любиш Вкраїну!..

Дівчино! Як небо її голубе,
Люби її кожну хвилину.
Коханий любить не захоче тебе,
Коли ти не любиш Вкраїну!..
Любіть у труді, у коханні, в бою,

Як пісню, що лине зорею...
Всім серцем любіть Україну свою –
І вічні ми будемо з нею!
Це – мій народ. Спогорда не дивись,
Що руки в нього з праці вузлуваті.
Душа ж його пречиста, яко свято,
А в серці думка й пісня обнялись.

Звучить пісня «Про Україну».

Слова Д. Павличка, музика О. Білаша.

Про Україну

До Дніпра я приходжу вмивати свій зір,
Щоб у темряві дух мій не згас.
І вдивляється в очі мені з-понад зір,
Наче батько, суворий Тарас.

Приспів:

Пахне хвиля Дніпрова, мов сіно,
І гойдається в даль степову.
Україно, моя Україно,
Я для тебе на світі живу!

Як зірниця, що впала в нічну не проглядь,
Я без тебе загину в імлі,

А твоєю любов'ю я можу обнять
Всі народи й племена землі.

Приспів.

Над тобою стояла ворожа яса,
Ти ридала в невольничім сні,
Пролетіла крізь мене, мов куля, сльоза,
І лишила безсмертя мені.

Приспів.

Дух мій вільний з тобою, одвічна снаго,
У простори братерства зліта,
Де сіяє дорога народу мого,
Наче пісня твоя золота!

Приспів.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МАЗУР Ірина Володимирівна, класний керівник 6 класу, вчитель української мови та літератури Затоківської загальноосвітньої школи № 9 I-III ступенів м. Білгорода-Дністровського Одеської області, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-методист, член обласної творчої групи класних керівників при Одеському обласному інституті удосконалення вчителів, керівник обласного майстер-класу (2014). Автор виховної системи класу «Скарбниця духовності» (впроваджується з 2010 року). **Переможець** міського конкурсу «Класний керівник року» (2014).